

JUDITH HERMANNOVÁ ~ NIČ, LEN PRÍZRAKY

JUDITH
HERMANNOVÁ

NIČ
LEN
PRÍZRAKY

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Edícia _____ knižnica
svetových
autorov _____ zv. 8.

JUDITH
HERMANNOVÁ

NIČ,
LEN PRÍZRAKY

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © 2003 by S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main

Translation © 2007 by Monika Brečková

Epilogue © 2007 by Etela Farkašová

Cover design © 2007 by Dušan Babjak

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava

e-mail: vsss@stonline.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
a Goetheho inštitútu

Die Übersetzung dieses Werkes wurde vom Goethe-Institut gefördert
aus Mitteln des Auswärtigen Amtes

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATELOV
spol. s r. o.

Z nemeckého originálu Judith Hermann: Nichts als Gespenster
(Erzählungen), ktorý vyšiel vo vydavateľstve S. Fischer Verlag GmbH,
Frankfurt am Main 2003, preložila Monika Brečková

Doslov napísala Etela Farkašová

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Obálka Dušan Babjak

Sadzba a tlač ETERNA Press, s. r. o.

Prvé vydanie

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-296-2

Franzovi

*Wouldn't it be nice
if we could live here
make this the kind of place
where we belong*

The Beach Boys

Ruth (Priateľky)

„Sľúb mi, že si s ním nikdy nič nezačneš,“ povedala Ruth. Pamätám sa, ako pri tom vyzerala. Sedela na stoličke pri okne, holé nohy vyložené, práve vyšla spod sprchy s umytými vlasmi, na sebe mala len spodnú bielizeň, s uterákom okrutným okolo hlavy, s tvárou veľmi úprimnou, veľkou, so záujmom sa na mňa dívala, skôr pobavené než bojazlivé. „Sľúb mi to, dobre?“ Pohľad mi zabľúdlil popri nej von oknom na viacpodlažné parkovisko na opačnej strane ulice, pršalo, už sa zotmelo, reklama parkoviska svietila pekne namodro, ohradila som sa: „Počúvaj, prečo by som ti to mala sľubovať, samozrejme, že si s ním nič nezačnem.“ Ruth odpovedala: „Viem, no aj tak mi to sľúb.“ Ja teda nato: „Sľubujem ti to,“ a potom som na ňu znova pozrela, nemala to hovoriť.

Ruth poznám celý život.

S Raoulom sa poznala také dva-tri týždne. Prišiel hosťovať do divadla, kde mala angažmán na dva roky, neplánoval sa zdržať dlho, možno preto mala tak naponáhlo. Zavolala mi do Berlína, bývali sme spolu, kým sa pre angažmán nemusela presťahovať, odlúčenie sme niesli ťažko, vlastne mi volala každý večer. Chýbala mi. Sedela som v kuchyni, ktorá bola teraz až na stôl a jednu stoličku prázdna, civela som na stenu,

zatiaľ čo sme spolu telefonovali, na stene visel lístoček, ktorý tam kedysi dávno pripevnila, „tonight, tonight it's gonna be the night, the night“. Stále som myslela na to, že ho dám preč, ale nikdy som to nespravila. Zavolala mi, ako vždy, okamžite a bez náznaku zaváhania povedala: „Zaľúbila som sa,“ a potom rozprávala o Raoulovi a hlas jej znel tak šťastne, až som musela vstať a s telefónom v ruke pobeťovať po byte, znepokojovala ma, do určitej miery znervózňovala. Nikdy som sa nestarala do jej mužov a ona nikdy do mojich. Povedala: „Je taký vysoký.“ Hovorila všetko to, čo sa hovorí vždy, a aj niečo navyše, jej zaľúbenosť sa nezdala odlišná od ostatných, predchádzajúcich. Obšmietali sa okolo seba týždeň, hádzali po sebe pohľadmi a vyhľadávali blízkosť toho druhého, v noci po jednej oslave sa opití v nákupnej pasáži malého mesta prvýkrát pobozkali, bozkávali sa za kulisami počas prestávok medzi scénami a v bufete, keď kolegovia odišli a bufetárka vykladala stoličky – vraj má také mäkké ruky, dohľadka vyholenú hlavu, niekedy nosí okuliare, vtedy vyzerá zvláštne, s malým ohnutým kovovým rámom, čo sa mu nehodí k tvári. „Je to vlastne tvoj typ, odpadla by si, keby si ho videla,“ povedala. „A čo to znamená, môj typ?“ opýtala som sa, Ruth zaváhala, potom sa zachichotala: „Neviem, prosto postavou? Možno trochu asociálny?“ Vraj vie pekne rozprávať. „Tvoje oči sú podobné tráve, keď sa o ňu oprie vietor a zafarbí steblá nabielo,“ zacitovala ho zbožne, vraj je aj samoľúby – smiala sa tomu –, trochu ako dieťa, v *Búrke* hrá Calibana, publikum jasá, večer čo večer. Pochádza vraj z Mníchova, jeho otec je už dávno mŕtvy, vlastne vyštudoval filozofiu, v lete odchádza do Írska, bude spávať v aute a pokúšať sa písať na útesoch s výhľadom na more. Raoul. Ruth povedala *Raul*.

Keď som Ruth navštívila – nie pre jej novú lásku, navštívila by som ju aj tak –, vyzdvihla ma na stanici, zbadala som ju skôr ako ona mňa. Kráčala po nástupišti, pokúšala sa ma nájsť, mala na sebe dlhé modré šaty, vypnuté vlasy, tvár jej žiarila a celý jej postoj, chôdza, držanie hlavy a pátravý pohľad

vyjadrovali očakávanie, ktoré nikdy a za nijakých okolností nemohlo patriť mne. Ani ma nenašla, až som sa jej jednoducho postavila do cesty. Vylakala sa, a potom sa mi hodila okolo krku, pobožkala ma a povedala: „Zlatko, moje zlatko.“ Jej nový parfum voňal ako santal a citrón, oslobodila som sa z objatia, pevne jej stisnúc ruky, dávala som sa jej do tváre, Ruthin smiech som dôverne poznala.

Ruth mala bytík v centre mesta, akýsi druh amerického apartmánu, jednu izbu, kuchynský kútik, kúpeľňu. Na veľkých oknách neviseli závesy, jedine v kúpeľni sa človek mohol schovať pred zrakmi šoférov, ktorí si odstavovali autá na parkovisku oproti a potom dlho, akoby duchom neprítomní, civeli smerom k bytom. Izba bola malá, v nej jedna posteľ, vešiak na šaty, stôl, dve stoličky, rádio. Na parapetnej doske fotka s výhľadom z obloka nášho bytu v Berlíne, čo som jej darovala pri rozlúčke, na stole strieborný popolník z Maroka, moja pasová fotka za rámom zrkadla nad umývadlom v kúpeľni. Myslím, že sa to stalo, keď som raz v byte zostala sama – Ruth bola v divadle, na nákupoch, s Raoulom –, a spomínam si, že som sedela na stoličke pri okne, na Ruthinej stoličke, fajčila som a vystavovala sa pohľadom ľudí na parkovisku, svetelná reklama blikala, izba mi pripadala cudzia, schodište za dverami bolo tmavé a tiché.

Ruth vyzerá ináč než ja. Všetko na nej je pravým opakom mňa, čo je na nej okrúhle, mäkké a veľké, je na mne vyziabnuté, kostnaté a malé, ja mám vlasy krátke a tmavé, ona dlhé a svetlé, kučeravé a šuchotavé, jej tvár je pekná, úplne jednoduchá a všetko spolu ladí, oči, nos, ústa, v hladkej súmernosti. Keď som ju prvýkrát videla, mala obrovské slnečné okuliare a ešte predtým, ako si ich zložila, vedela som, aké bude mať oči, zelené.

Plánovala som sa zdržať tri dni, potom ísť do Paríža, potom naspäť do Berlína. V tom čase som často cestovala do cudzích

miest, ostala bezcieľne vytrvalo týždeň a opäť odišla. Ruth ešte na stanici povedala: „Ostaneš dlhšie, dobre?!“ Mesto bolo malé a prehľadné, pešia zóna hneď za stanicou, divadlo na námestí, vrchol kostola nad strechami vždy v dohľade. Ruth mi niesla kufor, pozorovala ma, obávala sa, že budem cynická, odmietať, namyslená k pešej zóne, Tschibu, obchodnému domu, hotelu na námestí, k miestu, kde má teraz dva roky žiť. Musela som sa zasmiať, mala som ďaleko od cynizmu, závidela som jej tie dva roky v malomeste, ale nevedela som vysvetliť, prečo vlastne. Zašli sme do talianskej kaviarničky, objednali si jahody so šľahačkou, kávu a minerálku, zapálila som si a vystavila tvár slnku neskorého leta. Napadlo mi: V malom meste by som mohla žiť bezstarostnejšie. Čašník nám servíroval kávu, zmrzlinu, poháre, zbožne pozeral na Ruth, ani si to nevšimla, mňa ignoroval. Ruth bola nepokojná, zmrzlinu nedojedla, objednala si ďalšiu kávu, vždy znova prechádzala pohľadom po pešej zóne, náhlivý, uponáhľaný, pátravý pohľad po ľuďoch, potom zase späť na moju tvár a opäť inam. Potom sa usmiala. „Je to zlé, zlé, zlé,“ vzdychla, no nevyzerala ani trochu nešťastne. „Musíš mi povedať, čo si o ňom myslíš, dobre? Musíš mi povedať celú pravdu.“ Zmohla som sa len na: „Ruth“, a ona vážne dodala: „Je to pre mňa dôležité.“ S Raoulom sa to vraj za posledný týždeň trochu skomplikovalo, mali prvú hádku, nezmyselné nedorozumenie, už je zažehnané, a predsa, zdá sa, že v Mníchove existuje nejaká bývalá žena, s ktorou Raoul za Ruthinej prítomnosti vedie dlhé telefonáty, z času na čas sa stiahne, zabúda na dohovorené stretnutia alebo prichádza neskoro, niekedy je mlkvy, mrzutý, inokedy opäť euforický, netrpezlivý, omámený Ruthinou krásou. Vraj si nie je istá, čo od nej chce. „Možno sa chce so mnou len vyspať,“ skonštatuje. Do okamihu, keď som ju navštívila, s ňou prinajmenšom ešte nespál. Ale trúsili sa reči, niekto povedal, že nemá najlepšiu povesť, Ruth také čosi nikdy nezneistilo, a teraz predsa. „Nechcem byť iba trofej, chápeš,“ povedala a pozerala na mňa tak detsky a úprimne, až som sa zahanbila, za seba, za Raoula, za zvyšok celého sveta. „Ruth, to je hlúpe, ty nie si trofej, nikto ťa

nepodrazí a nezačne ťa loviť, viem to.“ Myslela som to úprimne a Ruth na chvíľu vyzerala, akoby som ju utešila a uistila. Chytila ma za ruku. „A ty? A ako sa máš ty?“ Odpovedala som vyhýbavo, ako vždy, a nechala ma, ako vždy, a potom sme len tak posedávali, dôverne, ospalo v popoludňajšom svetle. Okolo siedmej musela ísť Ruth do divadla, šla som s ňou.

Ruth, spiaca. Keď sme spolu bývali v prvom byte – pred mnohými rokmi, pred piatimi, pred desiatimi? –, spávali sme v jednej posteli. Často sme chodili spať v rovnakom čase, ležali sme obrátené tvármi k sebe, tvár pri tvári, Ruthine oči boli v noci tmavé a lesklé, šepkávala krátke vety, potichu si hmkala, potom som zaspala. S mužom by som takto nikdy zaspávať nemohla, či by mohla Ruth, neviem. Spánok mala tuhý a hlboký, plný nehybnej tiaže, vždy ležala na chrbte, dlhé vlasy rozprestreté okolo hlavy, s tvárou uvoľnenou a ako obrázok. Dýchala pokojne a pomaly, vždy som sa zobudila skôr než ona a potom som len tak ležala, hlava podopretá rukou, a pozorovala ju. Spomínam si, ako som jej raz pri jednej z našich zriedkavých hádok pohrozila, že jej v spánku ostrihám vlasy, nechce sa mi veriť, že som také niečo kedy povedala, ale viem, že je to pravda. Ruth mala obrovitánsky plechový budík, jediný budík, ktorého ohlušujúci alarm ju dokázal zobudiť. Budík bol na jej strane postele, a aj keď som bola hore vždy skôr ako ona, nebudila som ju, nechala som ju prebrať sa na to šialené zvonenie. Zo spánku sa vynárala s očividným utrpením, pootvorila oči, buchla po budíku a okamžite šmátrala po cigaretách, ktoré si každý večer položila k posteli. Zapálila si, klesla späť do vankúša, fajčila a stonala. „Dobré ráno,“ pozdravila. Neskôr si od ranného fajčenia odvykla, v ďalších bytoch a v ďalších posteliach. Možno aj preto, lebo sme sa už nezobúdzali spolu.

Ruth hrala Eliantu v Molièrovom *Mizantropovi*. Počas jej štúdia herectva som ju videla v mnohých inscenáciách, ako kráľovnú Vikingov v Ibsenových *Bojovníkoch na Helgolande*,

malú postavičku zahalenú do medvedej kožušiny s vlasmi natupírovanými do tvaru oblaku, v záplave kopijí ju doniesli na scénu a celé dve hodiny si išla vykričať dušu z tela, ako lady Macbeth visela dole hlavou na hodvábných nitiach pred bielou stenou a rukami predvádzala pohyby pripomínajúce rybu, najvzdialenejšia mi bola ako Mariedl v Schwabových *Prezidentkách*, takmer na nepoznanie v sivej zástere skrčená pod stolom. Ruth bola dobrá herečka, komická, oddaná, veľmi telesná, ale vždy to bola pre mňa Ruth, spoznala som ju, jej tvár, hlas, postoj. Možno som sa aj vždy pokúšala spoznať ju – Ruth, ktorá sa ráno obliekala, pomaly, starostlivo, kúsok po kúsku, potom pozrela do zrkadla so zvláštnym, len pre zrkadlo určeným výrazom a vždy zboku. Ruth, ktorá keď pila kávu, šálku držala v oboch rukách a nepoložila ju, kým nedopila, ktorá fajčila, maľovala si mihalnice, ktorá sa pri telefonovaní s naklonenou hlavou usmievala do slúchadla. Chcela ma hrať v portrétovej štúdii, pobehovala za mnou tri dni so skúmovým výrazom na tvári a napodobňovala moje pohyby, až kým som raz v rohu izby meravo nezastala a neokríkla ju, že s tým má prestať. Neskôr hrala svoju mamu – exaktne a presne, až ma zamrazilo. Divadelná inscenácia *Mizantropa* bola jednoduchá a verná originálu, na míle vzdialená od chaosu a improvizácie študentských inscenácií, najprv ma nudila, potom sa mi zapáčila, možno som tu Ruth pozorovala prvýkrát ako z diaľky, oslobodená od zložitých vešaní po oceľových konštrukciách. Mala na sebe detský biely akoby námornícky oblek, vlasy zapletené do vrkoča, vyzerala veľmi jemne, rozvážne a rozumne, len hlas jej znel na Eliantu možno trochu roztrasene, chrapľavo, akoby potláčane a vlastne úplne inak. „Nie, láska nie je taká, chce neustále povznášať do výšin a svoj objekt vidieť v najlepšom svetle, žiadna črta hodná pokarhania nezraní jej pohľad, chce byť nadšená, obdivovať, chváliť, vážiť si, chybu má v oblube vidieť ako prednosť a navyše ju vie veľmi lichotivo pomenovať.“ Sklamalo ma a zároveň mi odľahlo, že som ju nevidela v úlohe Celimène, nerozumne a zraniteľne milujúcej ženy. Obecenstvo tleskalo vytrvalo po každom dejstve,

v malomeste som nič iné ani neočakávala. Ruth sa rozžiarene a hlboko ukláňala. Zaužívala si nový zvyk okamžite odbehnúť zo scény ako dieťa, v iných inscenáciách odchádzala váhavo a akoby proti svojej vôli. Zostala som sedieť, kým z hľadiska neodišiel posledný divák. Kulisári začali rozoberať scénu, zhaslo svetlo, všade sa víril prah. Boli časy, keď som Ruth závidela talent, povolanie, potlesk, možnosť byť slávnou, táto záviť sa časom vytratila s vedomím, že som pre divadlo absolútne nevhodná, úplne nemožná. Sedela som v prázdnom rade naklonená dopredu a pokúšala sa pochopiť Ruth, pochopiť, čo tu robila, ako pracovala, čo cítila. Nechápala som to ani trochu, potom som vstala a šla do divadelného bufetu, Raoulovi sa divadelná skúška končila okolo jedenástej, Ruth ma poprosila, aby som s ňou naňho počkala.

Keď odchádzala z Berlína do malomesta a sťahovala sa z nášho spoločného bytu, nebola som schopná zaniest do sťahovacieho auta ani len jedinú škatuľu. Celá jej rodina prišla pomôcť so sťahovaním, mama, dve sestry, brat so ženou. Všetci sme spoločne raňajkovali, bol január a cez okno nemilosrdne prenikali ostré zimné slnečné lúče, snažila som sa naťahovať raňajky tak dlho, ako sa len dalo, no raz sa predsa skončili, všetci sa postavili a začali baliť Ruthine veci. Zostala som sedieť. Ako prikovaná som zostala sedieť pri stole so zvyškami po raňajkách, prisala som sa k operadlu stoličky, nedokázala som sa pohnúť, nebola som vstave ani len sa zdvihnúť zo stoličky. Ruthina rodina okolo mňa spratávala veci, v izbe presúvali komody, stoličky, kartóny, znášali Ruthine kufre, debny a posteľ, police na knihy, kuchynskú skrinku, písací stôl, všetok jej majetok dole troma schodíkmi, dávali mi jasne najavo, aká som v ich očiach nemožná a nezdvorilá, nemohla som inak. Sedela som nehybne a bez slova, dvere bytu boli otvorené dokorán, studený vzduch sa tlačil dovnútra, z času na čas sa pri mne Ruth nakrátko zastavila a položila mi na líce špinavú ruku, potom zase odišla. Keď už bolo všetko pobalené, jej sestra dala zvyšný riad z raňajok do poslednej prázdnej škatule, vyniesla

i stôl, na zemi ostali škrupiny po vajíčkach, pohár od džemu, kávová šálka. Vstala som. Rodina zmizla na schodišti, Ruthin brat dole v nákladnom aute zatrúbil. Ruth si obliekla kabát, stáli sme oproti sebe v prázdnej chodbe, potom sme sa objali. „Do skorého videnia,“ povedala. Alebo som to povedala ja? Potom odišla, zavrela som za ňou dvere a ostala som tam stáť, až kým som si nebola istá, že už odišli. Dlho som nevedela, čo si mám počať s Ruthinou izbou. Mesiac bola prázdna, o dva či tri mesiace som si tam začala pozeráť staré Super 8 mm filmy, sedela som na stoličke, projektor bzučal a na bielej stene pobehovalo dieťa, vraj kedysi ja, cez pieskovú dunu. V máji alebo v júni som preniesla svoju posteľ do Ruthinej izby, na to isté miesto, kde ju predtým mala ona.

Divadelný bufet bol malý, zatuchnutý a zadymený, stoly z laminátu, drevené lavice, guľaté lampy, zrkadlové steny, ktoré miestnosť nezväčšovali, ale skôr labyrintovým a chaotickým spôsobom zmenšovali. Pri zadných stoloch sedeli technici, pri predných herci, za barom čapovala pivo tučná na smrť unavená bufetárka. Ruth nebolo vidieť. Sadla som si k jedinému voľnému stolu, objednala si kávu, pohár vína, ešte nie rozhodnutá, či sa chcem prebrať, alebo opiť. Rada by som vedela, kde mám kufor. Ruth ho zobrala k sebe do šatne, alebo ho nechala u vrátnika, odrazu som chcela mať svoje veci pri sebe, moju knihu, môj kalendár, znepokojovalo ma vysedávať za týmto stolom ako cudzinka, ako niekto, kto nemá s divadlom absolútne nič do činenia. Pozrela som smerom k hercom, nesedel tam nikto, kto by bol *taký veľký*, s dohľadka vyholenou hlavou a s detskou, a predsa mužnou tvárou, a potom sa otvorili bufetové dvere a vošiel on. Okamžite som ho spoznala. Išlo o dvojnásobné spoznanie a bolo také očividné, že som sa v prvom okamihu vskutku prikrčila. Nadvihla som plecia a stiahla hlavu, rýchlo som sa odsunula zo svetla lúčov, prešiel popri mne, nevšímajúc si ma a usadil sa k hercom, ktorí ho natešene zdravili. Posediačky si vyzliekol bundu, koženú bundu s hnedým kožušinovým golierom, dotkol sa niečieho ramena, smial sa,

rozprával, zreteľne som rozoznala jeho hlas medzi ostatnými hlasmi. Snažila som sa nepočúvať, radšej by som ho videla najprv spolu s Ruth, Raoula ako Ruthinho Raoula. *Musíš mi povedať, čo si o ňom myslíš.* Nahmatávala som vo vreckách kabáta cigarety, nijaké cigarety tam neboli, nechala som ich v taške v Ruthinej šatni, pocítila som krátky nával zúrivosti, rada by som si niečo overila, myšlienku, cigareta by mi pri tom pomohla. Ešte vždy som počula jeho hlas a tvár som mu videla v zrkadle, pozornú jasnú tvár, nemal okuliare, vyzeral sústredene, tmavé oči prižmúrené, zvyšky bieleho púdru na spánkoch. Naproti tomu jeho profil nebol veľmi pekný, tupý, saturovaný a tuctový, vysunutá brada, nízke čelo. Bol naozaj veľmi vysoký, ťažký a objemný, mal hrubé ruky, ktorými gestikuloval a šúchal si dohola vystrihanú hlavu. Počula som Ruthin hlas – *neviem, postavou možno trochu asociálny* –, rozumela som, čo tým vlastne chcela povedať, ale nebol taký. Hľadela som naňho, mala som pocit, že o ňom viem úplne všetko, a zároveň ešte vôbec nič. Opatrne som sa so stoličku prisunula naspäť k stolu. Dýchala som plytko a potichu, zrazu som bola bezradná. Dvere sa otvorili a vošla Ruth.

Vošla a ihneď zbadala Raoula. Jej pohľad smeroval cielene k nemu a v tvári nadobudla výraz, ktorý bol pre mňa nový, potom sa poobzerala po ostatných v miestnosti, až kým ma nenašla. Pravou rukou mi naznačila nedefinovateľné gesto, zostala stáť pri pulte, objednala si pivo, chrbát mala vystretý ako niekto, kto sa cíti pozorovaný, ale Raoul ju ešte nezbadal. Potom podišla k môjmu stolu, posadila sa vedľa mňa, vysmádnuto sa napila, položila pohár na stôl a spýtala sa: „Tak ako?“ a potom: „Už si ho videla?“ Nástoľčivo som sa domáhala: „Nemáš náhodou cigaretu?“ Iritovane zdvihla obočie, no usmiala sa a vybrala cigarety z tašky. Opäť mala na sebe svoje modré šaty, účes ešte ako Elianta, vyzerala pekne, unavene, povedala: „Ako dobre, že si tu,“ a potom ešte raz: „Už si ho videla?“ Hlavou naznačila smer. „Nie,“ odpovedala som. „Už je tu, tam sedí,“ ona nato. „Kde?“ spýtala som sa. „Pri treťom stole vľavo, v strede,“ zašepkala. Zapálila som si cigaretu, v duchu

si zopakovala výmenu našich slov – *videla si ho, nie, videla si ho, kde* –, potom som sa otočila a pozrela na Raoula, a v tom okamihu sa obrátil smerom k nám. Zbadal Ruth a usmial sa, Ruth úsmev opätovala, medzitým mi pod stolom svoju nohu pritískala o moju. Fajčila som a povedala: „Hra sa mi páčila.“ Vetu som zopakovala, Raoul sa postavil. Vyzeralo to tak, že sa prísediacim ospravedlnil, zdržiavali ho, vyslobodil sa, prišiel k nášmu stolu, pomaly, uvoľnene, zjavne pritom prezentoval svoje telo, celú svoju osobu. Odvrátila som zrak a potom opäť pozrela naňho, niečo mi bolo trápne. Raoul sa posadil, mohol si sadnúť aj vedľa Ruth, ale sadol si na stoličku oproti nám. Ruth nás predstavila a ponad stôl sme si podali ruky, rýchlo som si ju odtiahla. Nohou sa ešte vždy opierala o moju. „Ruth mi o tebe veľa rozprávala,“ povedal a usmieval sa, jeho pohľad nič neprehrádzal, aj keď sa na mňa dlho díval. Bufetárka zakričala cez celú miestnosť jeho meno, „Raaúúú!“, znelo to ako zavytie, znova vstal a šiel k pultu. „Ach, nebesá,“ vzdychla Ruth. „Aký je, povedz rýchlo!“ Musela som sa zasmiať. „Ruth, poznám ho sotva minútu.“ Vrátil sa s tanierom polievky, posadil sa, začal jesť, nič nehovoril. Ruth naňho pozerala, akoby nikdy v živote nevidela jesť človeka, tak som sa mu teda tiež prizerala, nič iné mi neostávalo. Vskutku jedol akosi podivne, možno si v hlave premietal nejakú rolu, osobitité správanie pri jedle, františkánsky mních za dreveným stolom v kuchyni opátstva, juhotirolský sedliak s plechovým tanierom v lone alebo niečo podobne pochabé, jedol v predklone, v pobožnej otupenosti, chlípala s pravidelnosťou stroja viedol lyžicu k ústam a späť do taniera, hlasno prehltal, a kým neskončil, nik z nás nepovedal ani slovko. Odsunul od seba prázdny tanier, na okamih som mala pocit, že si ide nahlas odgrnúť, ale predstavenie sa skončilo, zrejme bol majstrom redukcie. Rukou si utrel ústa, oprel sa, usmial sa na nás. „No, ako sa máme?“ Tón, akým Ruth povedala „vďaka, dobre“, bol pre mňa nový, znela v ňom strnulosť a neistota, čo som u nej nepoznala, pôsobila nervózne a ťažkopádne a okolo jej úst bolo badať napätie. „Aké bolo predstavenie?“ spýtal sa Raoul, nekomplikoval jej to, pýtal sa

priateľsky, so skutočným záujmom sústredeným na ňu. „Ako vždy, opájajúci úspech,“ odvetila Ruth ironicky a nahodila pohrdavý výraz, akoby chcela naznačiť, že publikum v malomes-
te je nenáročné, postoj, o ktorom viem, že je jej cudzí. „Ani som sa nemusela celá rozdať.“ Konečne odtiahla nohu od mo-
jej a predstierala neprítomný pohľad, ktorým prešla po bufete. Raoul sa ešte stále priateľsky usmieval, nepôsobil, že by od nej očakával takéto rozmary, alebo že by sa mu zdali vhodné. Ruth však akoby z toho vychádzala, alebo možno už nemohla cúv-
nuť, ako keby mu niečo chcela dokázať. Raoul si ma jednodu-
cho nevšímaj, nebolo to nezdvorilé, skôr príjemné, sústredil sa na Ruth, sprostredkoval mi len tichý dojem, že tento postoj mi má o ňom niečo napovedať. Pýtal sa jej najobyčajnejšie veci, a ona ani na jednu otázku nenašla normálnu odpoveď, na-
miesto toho to vždy vystupňovala do takej napätej prefikanos-
ti, až som sa v istom okamihu musela postaviť a ospravedlniť, lebo som to už nemohla vydržať. Odišla som na toaletu, chvíľu som postávala pred zrkadlom a bezradne som si pozorovala tvár. Pýtala som sa sama seba, ako ma asi videl Raoul. Potom som opäť vyšla, prechádzala som po chodbe popri šatniach, predstavenie baletu v divadle sa skončilo, všetci sa náhlili do bufetu, tučný trubkár, pripitý violončelista, vychudnutí, rozja-
rení tanečníci. Kráčala som tesne popri stene, chvíľu som vy-
chutnávala ich zjavnú eufóriu po vystúpení a vzápätí som vy-
triezvela. Neónové svetlo bolo prenikavé a hudobníci vyzerali unavene a zničené. „Dočerta s Mozartom,“ povedala taneč-
níčka čelistovi, ktorý puzdro s nástrojom vliekol za sebou ako starý kufor. Keď som sa vrátila do bufetu, Ruth s Raoulom sa upokojili, prinajmenšom Ruth sa upokojila, vyzerala uvoľne-
nejšie a do líc jej stúpala červeň. Cez stôl sa hlboko nakláňala k Raoulovi a niečo mu hovorila, keď som sa k nim posadila, zmlkla a trochu rozpačito sa oprela. Obaja na mňa pozreli a ja som nevedela, čo povedať, cítila som sa trápne, meravo som hľadela do stola. Pokúšala som sa Ruth naznačiť, že nie som kompetentná ani komunikatívna, ani nápomocná, aspoň nie teraz, ale Ruth sa duchom neprítomne a blažene usmievala,

nevnímajúc ma, nemožným gestom mi na ruku položila svoju ruku a povedala: „Dáte si ešte niečo na pitie?“ „Vino, prosím,“ odpovedala som mdlo a odtiahla som ruku. „Ďakujem, nič,“ odpovedal Raoul. Ruth vstala, aby objednala víno, a keď po pri ňom prechádzala, otočil sa za ňou a zrazu ju gestom hraničiacim s obscénnosťou chytil zozadu medzi nohy. Zastala, výraz jej tváre sa vôbec nezmenil, postávala tak s jeho rukou v rozkroku a niekam sa zadívala, on pozeral na ňu, nikto si nás nevšímal, aj keď obidvaja pôsobili ako socha v žiare reflektorov. Dlhو tam tak stáli, príliš dlho, potom ju pustil. Ruth sa na chvíľu zapotácala, potom nabrala rovnováhu a šla k pultu. Raoul sa ku mne obrátil: „Ešte som v živote nestretol niekoho takého, ako si ty.“

Keď je Ruth smutná, plače. Spomínam si na hádku s jej matkou, po ktorej sedela schúlená pri telefóne a nebola s ňou reč, na roztržku s priateľom na ulici v noci, hrozne sa hádali a on ju bil, spomínam si na jej zarazenú, udivenú tvár, s rukou na líci, nie teatrálnu, veľmi autenticky. Keď bola Ruth smutná z dôvodov, ktoré nevedela alebo nechcela pomenovať, sedela na stoličke za písacím stolom, ruky na opierkach, nohy vyložené na okraji stoličky, telo uvoľnené a odovzdané. Potichu plakala, ja som postávala vo dverách, opretá o zárubňu. „Ruth, môžem pre teba niečo urobiť?“ Ona len mlčky pokrútila hlavou. Ako často som ju takto videla – dva, tri alebo štyri razy. Odlepila som sa od dverí a prešla bytom, do svojej izby, chodbou do kuchyne a znova naspäť, cítila som sa ako ochromená, keď bola Ruth takáto. Umyla som tri tanieri a v kuchyni pri okne si zapálila a prečítala stranu z nejakej knižky a potom zase zašla do jej izby, a ešte vždy tam tak sedela. Potom, oveľa neskôr, prišla ku mne, krátko ma objala. „Už je dobre,“ povedala. Jej bezmocný, zúrivý, zranený plač, keď sme sa hádali, bol iný. Ja som pred Ruth neplakala nikdy.

Zostala som u Ruth štyri dni, o deň dlhšie, ako som plánovala. Ruth takmer neskúšala, ale každý večer mala predstave-